

Beëindiging van bancaire relaties door banken in relatie tot de bancaire zorgplicht

1. Inleidend

Dit paper gaat over het opzeggen dan wel beëindigen van bancaire relaties door banken. Het kan gaan om hypotheekrelaties, kredietrelaties maar ook gewone betaaldiensten zoals het aanhouden van een gewone bank- / betaalrekening. Banken zijn hun klanten aan het screenen op - onder andere - het gebied van fraude en terrorisme. Dit zijn banken op grond van wetgeving van de overheid verplicht. Hoe ver mag de bank gaan en wat zijn uw rechten? En wat kunt u als “bonafide” ondernemer of particuliere klant doen om problemen met uw bank te voorkomen?

Wij gaan hierna in op de achtergrond van dit onderwerp en het toepasselijke juridische kader. Wij gaan in op voorbeelden vanuit de jurisprudentie. En wij geven u (eerste) tips c.q. ter voorkoming van problemen met uw bank of enkele handvatten waarmee u het gesprek met de bank aan kunt gaan. Mocht u er niet met uw bank uit komen, dan staan wij u graag als advocaat bij.

Overzicht van dit paper:

1. Inleidend
2. Achtergrond
3. Probleemstelling
4. Relevante bepalingen Algemene Bankvoorwaarden
5. Algemene jurisprudentie opzegging
6. Specifieke jurisprudentie in relatie tot (vermoedde) fraude /strafbare feiten
7. Conclusie
8. Wat kunt u als klant van de bank zelf doen?

2. Achtergrond

In september 2018 heeft ING een mega schikking getroffen met het Openbaar Ministerie. De schikking van € 775 miljoen zag op het niet naleven van regels omtrent het melden van transacties in het kader van de Wwft.¹ Begin februari 2019 was het de beurt aan Rabobank. Zij kreeg een boete van € 1 miljoen opgelegd van De Nederlandsche Bank (DNB) vanwege slechte controles, om witwassen te voorkomen, die plaatsvonden in 2016.² Ook verzekeraar Vivat werd in februari 2019 door DNB aangesproken omdat zij al jarenlang haar interne controlesysteem om terrorismefinanciering te

---

¹ <https://fd.nl/ondernemen/1268145/om-deelt-dreun-uit-aan-ing-om-witwassen>

² <https://fd.nl/beurs/1289031/dnb-beboet-rabobank-voor-slechte-witwascontrole>

voorkomen niet op orde heeft.³ Nu financiële instellingen keer op keer worden aangesproken op het door hen gevoerde beleid om witwassen te voorkomen, gaan zij extra mensen inzetten op witwas-preventie. In februari 2019 werd duidelijk dat de drie grootbanken, ABN Amro, Rabobank en ING, bij elkaar 1000 extra mensen gaan inzetten.⁴

Het niet naleven van de regels ter voorkoming van fraude, witwassen en terrorismefinanciering is niet een probleem dat bij de landsgrenzen stopt. Ook bij het Deense Danske Bank speelt al langer een witwas-schandaal.⁵

Niet alleen banken en andere financiële instellingen worden geconfronteerd met de regels ter voorkoming van fraude, witwassen en terrorismefinanciering. Voor accountants gelden vergelijkbare verplichtingen. Zij moeten ook een melding maken van verdachte transacties. Bijvoorbeeld in de witwas affaire bij ING. Accountantskantoor Ernst & Young heeft het ontoereikende beleid van de bank niet opgemerkt. Had zij dit wel opgemerkt dan had er een melding van de ongebruikelijke transacties gedaan moeten worden. Hoogleraar Marcel Pheijffer stelt zelfs dat als EY niet kan uitleggen waarom zij de witwas affaire over het hoofd heeft gezien, de weg naar de tuchtrechter (de Accountantskamer te Zwolle) openstaat.⁶

3. Probleemstelling

De laatste maanden is het ontoereikende beleid van banken om witwassen te voorkomen veelvuldig aan de orde geweest in de pers. De banken hebben de systemen om fraude, witwassen en het financieren van terrorisme te signaleren niet op orde. Banken hebben een plicht om op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft) ongebruikelijke transacties te melden aan de Financial Intelligence Unit (FIU). Maken zij geen melding van deze transacties dan riskeren zij een sanctie van de toezichthouder. De Autoriteit Financiële Markten is de toezichthouder die belast is met het toezicht op naleving van de Wwft. Door deze constructie worden banken geconfronteerd met sancties van de toezichthouder indien zij een onjuist beleid voeren. Hiermee worden de taken van de publiekrechtelijke toezichthouders, namelijk het voorkomen van witwassen en de financiering van terrorisme, overgedragen aan privaatrechtelijke instellingen, lees banken en dus ook accountants.

Dit resulteert in de situatie dat banken bij discutabel gebruik van hun producten of diensten al snel weigeren die producten en diensten aan te (blijven) bieden. Het is voor een aantal ondernemers maar ook particulieren dus

---

³ <https://fd.nl/ondernemen/1287929/dnb-maant-vivat-om-lakse-screening-op-terrorisme>

⁴ <https://fd.nl/ondernemen/1289298/grootbanken-zetten-duizend-man-extra-op-witwaspreventie>

⁵ <https://fd.nl/ondernemen/1276936/maersk-familie-dwingt-danske-bank-tot-harder-ingrijpen-in-witwassschandaal>

⁶ <https://fd.nl/achtergrond/1283265/accountantsdebat-met-rode-oortjes-praten-over-fraude>

lastig om producten zoals een zakelijke betaalrekening of bedrijfsfinanciering te vinden of te houden.

Banken zijn niet verplicht om een klant die een zakelijke betaalrekening of andere vorm van dienstverlening aanvraagt, die rekening of die dienst ook aan te bieden. Nieuwe zakelijke klanten kunnen door een bank dus geweigerd worden.

Maar hoe zit het met ondernemers of particulieren die al lange tijd over een betaalrekening en (bedrijfs-)financiering of hypotheek beschikken? Of al heel lang die ene betaalrekening hebben? Nu het anti-witwas beleid van banken afgelopen maanden in een kwaad daglicht is komen te staan, hebben zij aangegeven zich meer te gaan inspannen om bestaande klanten te controleren. Mocht een bank tot de conclusie komen dat een bestaande klant een te groot integriteitsrisico vormt dan zal de bank de relatie met die klant willen opzeggen. Kan een bank zomaar een bestaande relatie opzeggen en zo ja, waar liggen de grenzen? En als de bank de relatie opzegt; wat kan de klant daartegen doen ter voorkoming daarvan of daarna, ter beperking van schade?

4. Relevante bepalingen Algemene Bankvoorwaarden

Indien een bank een bestaande relatie wil opzeggen dan kan zij dit doen op grond van een contractueel vastgelegde bevoegdheid. Deze bevoegdheid is gelegen in de Algemene Bankvoorwaarden (ABV). De ABV zijn opgesteld door de Nederlandse Vereniging van Banken en zijn van toepassing op alle producten en diensten die Nederlandse banken verlenen. In art. 35 ABV is bepaald dat zowel de cliënt als de bank de bestaande relatie kan beëindigen. Het opzeggen van de bestaande relatie wordt beheerst door de contractuele zorgplicht van de opzeggende partij. Deze contractuele zorgplicht is vastgelegd in art. 2 ABV, zowel voor de bank jegens de klant (lid 1) en andersom: een zorgplicht voor de cliënt jegens de bank (lid 2). Banken beroepen zich steeds vaker op het argument dat de klant van de bank diens contractuele zorgplicht richting de bank schendt om de relatie te (kunnen) gaan beëindigen. Bijvoorbeeld als de bank van mening is of het vermoeden heeft dat de klant heeft gefraudeerd of onjuiste informatie heeft verschaft aan de bank. Of als de bank meent fraude bij de klant vast te kunnen stellen. Een opzegging of beëindiging betekent dat de relatie eindigt en alle lopende overeenkomsten zo snel mogelijk worden afgewikkeld. Indien een bank gebruik maakt van deze contractuele bevoegdheid om een relatie op te zeggen moeten zij rekening houden met de belangen van de klant. Dit volgt immers (ook) uit art. 2 ABV.

5. Algemene jurisprudentie opzegging

Het standaardarrest dat van toepassing is op het opzeggen/ beëindigen van een kredietrelatie door de bank is het arrest ING/De Keijzer.⁷ In dit arrest heeft de Hoge Raad bepaald dat de geldigheid van een opzegging/ beëindiging door de bank beoordeeld moet worden aan de hand van de maatstaf van de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid uit art. 6:248 lid 2 BW. Bij het opzeggen/ beëindigen moet de bank zijn zorgplicht jegens de cliënt op grond van art. 2 Algemene Bankvoorwaarden in overweging nemen. Daarnaast geldt ook nog de inhoud en strekking van het arrest “*Rabobank/Aarding*” uit 2003.⁸ Dit arrest is weliswaar verouderd na ING/De Keijzer maar nog wel relevant.⁹ In Rabobank/Aarding zijn verschillende factoren genoemd die een bank moet meewegen in zijn belangenafweging voor het opzeggen van een relatie. Denk bijvoorbeeld aan 1) is er een geldige reden, 2) opzegtermijn en duur daarvan, 3) betalingsgedrag, 4) (de mogelijkheid van) schade, etc. In het arrest van het Gerechtshof ‘s-Hertogenbosch uit 2015 wordt als aanvulling door het Hof overwogen dat de negen factoren uit de Rabobank/Aarding zaak uit 2003, geen verplicht toetsingskader zijn voor de toetsing van de rechtsgeldigheid van een opzegging. Deze factoren kunnen echter wél richting geven bij de beoordeling of een opzegging naar de maatstaf van de redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

Rabobank/Aarding zaak (2003)

In dit arrest van het Hof Arnhem ging het om de opzegging van het verleende krediet door de Rabobank. Deze kredietovereenkomst kon worden opgezegd. Echter, geeft het Gerechtshof Arnhem aan dat uit hoofde van haar maatschappelijke functie er op de bank een bijzondere zorgplicht rust jegens haar cliënten uit hoofde van de met hen bestaande contractuele verhouding. Dit breng mee dat de opzegging van een bankkrediet ten minste dient te voldoen aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Voor de vraag of een opzegging van een bankkrediet rechtsgeldig is wordt onder meer gewicht toegekend aan de volgende negen factoren:¹⁰

- de duur, de mate van exclusiviteit, de omvang en de ingewikkeldheid en het verloop van de kredietrelatie,
- een aanmerkelijke afname van de kredietwaardigheid en/of aanmerkelijke toeneming van het bancaire kredietrisico, waarbij met name van belang zal zijn of er voldoende dekking door zekerheid bestaat dan wel kan

⁷ Hoge Raad, 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2929, JOR 2015/8

⁸ Gerechtshof Arnhem, 18 februari 2003, ECLI:NL:GHARN:2003:AF5233, JOR 2003/267

⁹ Zie onder andere Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 25 november 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:9129 en Rechtbank Den Haag 14 oktober 2015, JOR 2016/291, m.nt. Dullaart. Rechtbank Amsterdam 20 januari 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:340.

¹⁰ Gerechtshof Arnhem, 18 februari 2003, ECLI:NL:GHARN:2003:AF5233, JOR 2003/267 r.o. 4.31

- worden verleend en de mate van waarschijnlijkheid of en in welke omvang deze zal blijven bestaan (alles te stellen op de liquidatiewaarde),
- het gedrag en de betrouwbaarheid van de kredietnemer alsmede de mate waarin en de tijdigheid waarmee deze de bank op de hoogte heeft gesteld en stelt van alle voor de kredietrelatie relevante omstandigheden,
  - of en in welke mate de kredietnemer toerekenbaar is tekortgeschoten (bijvoorbeeld door (structurele en/of ruime) overschrijding van de kredietlimiet),
  - de kans dat de onderneming van de kredietnemer, al of niet na reorganisatie of doorstart, zal overleven en de mate waarin de kredietnemer een reorganisatie heeft opgestart,
  - welke termijn de kredietnemer krijgt om een andere (huis-)bankier te zoeken en welke ernstige financiële problemen voor de kredietnemer (zullen) ontstaan indien hij zijn financieringsbehoefte niet op korte termijn elders kan onderbrengen,
  - de wijze van besluitvorming van de bank voorafgaand aan de opzegging en de wijze waarop overleg is gevoerd met de kredietnemer en of en in welke mate de bank de kredietnemer tevoren heeft gewaarschuwd,
  - of de bank door eigen gedragingen (zoals toelating van overschrijding van de kredietlimiet) verwachtingen heeft gewekt,
  - andere maatschappelijke belangen (waaronder het voortbestaan van werkgelegenheid).

ING/De Keijzer zaak (2014)

In deze zaak waren er meerdere overeenkomsten tussen ING en De Keijzer. Er was een rekening courantkrediet en er waren twee rentevaste leningen voor bepaalde tijd. Op deze overeenkomsten waren zoals gebruikelijk de Algemene Bankvoorwaarden van toepassing. Daarnaast waren de Algemene Bepalingen van Kredietverleningen van toepassing. Uit deze voorwaarden blijkt dat het krediet vervroegd opeisbaar is bij niet tijdige nakoming én er is vanaf dat moment een boete rente verschuldigd. De Keijzer komt zijn verplichtingen niet na en ING zegt de bankrelatie, inclusief de kredieten, op.

De Hoge Raad stelt vast dat er een contractueel overeengekomen bevoegdheid tot beëindiging is. De rechtsgeldigheid van de beëindiging moet in dat geval worden beoordeeld naar de maatstaf van art. 6:248 lid 2 BW. Dit is de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid. De vraag die beantwoord moet worden bij het opzeggen van de kredietrelatie is of het gebruik van de opzeggingsbevoegdheid naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Bij de beoordeling van deze maatstaf komt gewicht toe aan de zorgplicht die op de bank rust op grond van art. 2 lid 1 ABV. De beoordeling kan per onderdeel van de kredietrelatie (rekening courantkrediet en de lening) worden gemaakt vanwege de uiteenlopende daaraan

verbonden gevolgen.¹¹ Uit dit arrest wordt duidelijk dat de reikwijdte van de zorgplicht van een bank, afhangt van de omstandigheden van het geval.

Arrest Gerechtshof 's-Hertogenbosch (2015)

In deze zaak heeft Van Lanschot de relatie met zijn klant opgezegd op grond van art. 35 ABV. Ook in het geval van opzegging van een kredietrelatie op grond van art. 35 ABV zal evenals bij beëindiging van de kredietovereenkomst op grond van art. 11.1 Algemene Bepalingen voor Kredietverlening van Van Lanschot, de rechtsgeldigheid van de opzegging moeten worden beoordeeld aan de hand van de overeenkomst en de maatstaf van art. 6:248 lid 2 BW. Dit brengt mee dat de opzegging door Van Lanschot niet rechtsgeldig is indien gebruikmaking van de contractuele opzeggingsbevoegdheid, gelet op de omstandigheden van het geval, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. De rechtbank en het Hof hebben geoordeeld dat bij de opzegging de bank dient te handelen in overeenstemming met de op haar rustende zorgplicht zoals deze is neergelegd in art. 2 ABV. Dit betekent dat aan die zorgplicht gewicht mag worden toegekend bij het oordeel over art. 6:248 lid 2 BW.¹²

Deze uitspraak is dus in lijn met ING/De Keijzer. Aanvullend overweegt het Hof dat, gelet op de maatstaf van art. 6:248 lid 2 BW, de rechtsgeldigheid van de opzegging niet getoetst moet worden aan de negen factoren die het Hof Arnhem heeft opgesomd in de Rabobank/Aarding zaak. Deze factoren kunnen een richting geven maar vormen geen verplicht toetsingskader. De vraag of de opzegging naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is, komt naar het oordeel van het Hof met name tot uitdrukking bij het vereiste van een gegronde reden voor de opzegging van de relatie, of de reden van opzegging desgevraagd is medegedeeld en de gehanteerde opzegtermijn. Daarnaast kunnen zich andere bijzondere omstandigheden voordoen die tot het oordeel kunnen leiden dat de opzegging naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet rechtsgeldig is.¹³

6. Specifieke Jurisprudentie in relatie tot (vermoedde) fraude / strafbare feiten

Omdat banken dus actiever zijn en nog meer zullen worden in het controleren van hun klanten, ontstaan daarover ook steeds meer geschillen tussen banken en haar klanten. Er zijn dan ook al enkele uitspraken beschikbaar waarin de eerste grenzen zijn gesteld. In het geschil tussen sauna-exploitant Yin Yang en ING hebben verschillende kort geding procedures plaatsgevonden met betrekking tot de opzegging van de bankrelatie door ING. ING

---

¹¹ Hoge Raad, 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2929, JOR 2015/8

¹² Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 18 augustus 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:3245, JOR 2015/333 r.o. 3.7.4

¹³ Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 18 augustus 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:3245, JOR 2015/333 r.o. 3.7.5

doet meerdere pogingen om de bankrelatie met Yin Yang op te zeggen. Na verschillende uitspraken in kort geding mag Yin Yang toch bij ING blijven bankieren. In deze uitspraken komt naar voren dat de toegang tot een bankrekening wordt gezien als een belangrijke voorwaarde om te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. De toegang tot een bankrekening kan bijna als een soort grondrecht gezien worden.

De toegang tot een girale bankrekening is ook aan de orde in een zaak tussen een ondernemer die in bitcoins handelde en een betaalrekening had bij ING. In deze zaak overwoog de Rechtbank Amsterdam dat de ondernemer na opzegging van de relatie door ING nog terecht kon bij Bunq. De toegang tot een girale betaalrekening werd hem door de opzegging door ING dus niet ontnomen.

Voor de vraag of een bank een relatie mag opzeggen kan het van belang zijn of een klant als verdachte in een strafzaak wordt aangemerkt. In 2018 heeft het Gerechtshof Den Haag aandacht besteed aan de vraag wanneer iemand als verdachte kan worden aangemerkt in een strafzaak die betrekking heeft op de Opiumwet.

Yin Yang zaak I (2017)

Yin Yang exploiteerde sinds 1994 een sauna. Zij had sinds 2008 een relatie met ING. Yin Yang mocht contant geld storten bij ING via sealbags. Eind 2016 vindt er een politie-inval plaats bij de sauna. Op 14 april 2017 heeft ING de bankrelatie met Yin Yang opgezegd. Als reden voert ING onder andere aan dat de stortingen vaak grote hoeveelheden contante bedragen betreffen, dat deze stortingen bestaan uit grote hoeveelheden briefjes van € 200 en € 500 en dat ING onvoldoende kan garanderen dat haar rekeningen niet worden gebruikt voor witwaspraktijken. Daarnaast wil ING reputatie- en integriteitsrisico's voorkomen. ING is van mening dat zij op grond art. 35 ABV bevoegd is de overeenkomst met onmiddellijke ingang op te zeggen.

Yin Yang spant vervolgens een kort geding aan en vordert veroordeling van ING om de bankrelatie met Yin Yang te continueren. Dit verzoek is in eerste aanleg door de voorzieningenrechter afgewezen. In hoger beroep heeft het Gerechtshof Amsterdam in juli 2017 de gevorderde voorlopige voorzieningen alsnog (deels) toegewezen. Het Hof stelt in hoger beroep dat de opzegging naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn indien Yin Yang op basis van de enkele verdenking van betrokkenheid bij het witwassen geen deel meer kan nemen aan het giraal verkeer. Het dreigende gevolg hiervan zal dan zijn dat Yin Yang haar onderneming zal moeten staken. ING dient tot 1 januari 2018 ten minste één bankrekening ter beschikking te stellen aan Yin Yang zodat zij haar bedrijfsvoering kan blijven uitoefenen.¹⁴

---

¹⁴ Gerechtshof Amsterdam, 13 juli 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:2971

Yin Yank zaak II (2018)

Omdat ING van mening is dat Yin Yang vanaf medio 2017 tot 1 januari 2018 onvoldoende heeft aangetoond dat zij actief de moeite heeft genomen om een andere bank te vinden en dat zij onvoldoende doeltreffende maatregelen heeft genomen om het risico van witwassen te verminderen, zegt ING de kredietrelatie per 1 januari 2018 opnieuw op. Er wordt door Yin Yang weer een kort geding gestart tegen ING waarin wederom continuering van de kredietrelatie wordt gevorderd. In eerste aanleg wijst de voorzieningenrechter het verzoek van Yin Yang af. De behandeling van het hoger beroep vindt plaats in januari 2018. In hoger beroep oordeelt het Hof dat Yin Yang de bezorgdheid van ING niet heeft kunnen weg nemen. Gelet op de verdenkingen van het witwassen, de zorg- en informatieplicht van Yin Yang, de Wft- en Wwft-verplichtingen en de beleidsvrijheid die ING heeft bij de uitvoering daarvan, is het niet voldoende aannemelijk geworden dat de rechter in de hoofdzaak zal oordelen dat ING haar bankrelatie met Yin Yang niet mocht opzeggen. Het is volgens het Hof niet aannemelijk, althans niet voldoende, dat het beëindigen van de bankrelaties door ING naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

Het beëindigen van de bankrelaties met Yin Yang zal waarschijnlijk grote gevolgen hebben voor Yin Yang. Het Hof is echter toch van oordeel dat het gerechtvaardigde belang van ING moet prevaleren. Mede gelet op haar reputatie- en integriteitsrisico en het feit dat Yin Yang voldoende gelegenheid geboden is om aan de bezwaren van ING tegemoet te komen. ING mag de relatie definitief opzeggen maar moet van het Hof de relatie nog wel voort zetten tot 16 februari 2018.¹⁵

Yin Yank zaak III (2018)

Op 27 juli 2018 verzocht Yin Yang opnieuw aan ING om de bankrelatie te herstellen en te continueren. Zij deed dit omdat het OM de strafzaak tegen Yin Yang heeft geseponeerd. ING was niet langer bereid om een bankrelatie met Yin Yang aan te gaan omdat zij geen vertrouwen meer had in een goede relatie met Yin Yang. Yin Yang is naar aanleiding hiervan opnieuw een procedure gestart bij de voorzieningenrechter en vordert dat ING, op straffe van een dwangsom, de bankrelatie met Yin Yang continueert. De voorzieningenrechter oordeelt dat met het eindigen van de strafzaak tegen Yin Yang niet langer meer gesproken kan worden van een reputatie- en integriteitsrisico voor ING. Daarnaast heeft Yin Yang voldoende aannemelijk gemaakt dat zij niet bij een andere bank terecht kan. Banken doen voorafgaande aan de acceptatie van klanten altijd een mediacheck waarin de politie-inval van 2016 naar voren komt. Het Hof heeft in deze zaak al gesteld dat het kunnen beschikken over een betaalrekening een belangrijke voorwaarde vormt voor deelname aan het maatschappelijk verkeer. Gezien het feit dat de strafzaak is beëindigd, Yin Yang niet terecht kan bij een andere bank en dat een girale

---

¹⁵ Gerechtshof Amsterdam, 19 januari 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:281, JOR 2018/216

betaalrekening een belangrijke voorwaarde vormt voor deelname aan het maatschappelijk verkeer, oordeelt de voorzieningenrechter dat kan worden aangenomen dat de relatie met Yin Yang, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, niet langer onaanvaardbaar is. ING mocht in de gegeven omstandigheden niet van haar opzeggingsbevoegdheid gebruik maken en dus moet zij de bankrelatie met Yin Yang herstellen en continueren.¹⁶

Zaak Bitcoin/ING (2017)

In deze zaak kocht een ondernemer voor zijn klanten bitcoins. De klanten konden betalen met contant geld. De ondernemer heeft hiervoor een rekening bij ING waar het contante geld op gestort wordt. In 2014 geeft ING aan niet langer te willen meewerken aan deze activiteiten en verzoekt de ondernemer te stoppen met het aannemen van contant geld voor de aankoop van bitcoins. De ondernemer stopt hier niet mee en laat vanaf dat moment de contante gelden via Brinks en SecurCash betalen op de rekening bij ING. In 2017 verzoekt ING de ondernemer opnieuw om te stoppen met het aannemen van contant geld van klanten. Ook de identiteit van de klanten van de ondernemer zijn onbekend bij ING. ING geeft aan niet langer vertrouwen te hebben in de ondernemer en zegt de bankrelatie op. De ondernemer stapt naar de rechter maar die oordeelt dat de ondernemer de opdracht van ING naast zich neer heeft gelegd. Het feit dat hij vanaf 2014 gebruik maakt van diensten van Brinks en SecurCash nemen niet weg dat klanten van de ondernemer nog steeds met contant geld bitcoins kunnen aankopen. Omdat twee grote klanten van de ondernemer encryptie telefoons en -diensten aanbieden maakt het aannemelijk dat de contante gelden die de ondernemer ontvangt, afkomstig kunnen zijn van een misdrijf. De ondernemer heeft ook geen cliëntenonderzoek verricht naar de twee grote klanten.

ING heeft een aanzienlijk belang bij beëindiging van de relatie. ING licht toe dat zij op grond van de Wft en Wwft verplicht is om relaties met cliënten tegen te gaan die het vertrouwen in de financiële onderneming of in de financiële markten kunnen schaden. ING maakt voldoende aannemelijk dat zij door de tekortschietende beantwoording van de vragen door de ondernemer onvoldoende inhoud kan geven aan deze taak en dat voortzetting van de relatie voor ING een reëel reputatie- en integriteitsrisico met zich brengt. Daartegenover staat het belang van de ondernemer. Omdat deze na het beëindigen van de bankrelatie door ING nog terecht kan bij Bunq, houdt zij toegang tot het bancaire systeem. ING mag de bankrelatie opzeggen.¹⁷

---

¹⁶ Rechtbank Amsterdam, 2 november 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:7931

¹⁷ Rechtbank Amsterdam, 16 november 2017 ECLI:NL:RBAMS:2017:8376, JOR 2018/43

Zaak Gerechtshof Den Haag (2018)

Deze zaak is van belang voor de vraag wanneer een klant als verdachte kan worden aangemerkt in een strafzaak. In deze zaak wordt ingegaan op de vraag wanneer er, strafrechtelijk gezien, sprake is van een overtreding van de Opiumwet. In deze zaak werd een groothandel er door het Openbaar Ministerie van verdacht zich schuldig te maken aan overtreding van art. 11a Opiumwet, omdat er diverse malen goederen in beslag waren genomen die in eigendom aan de groothandel toebehoorden, terwijl die goederen aangevend konden worden voor het kweken van hennep. Om van een strafrechtelijke overtreding te kunnen spreken moet aan twee voorwaarden worden voldaan, aldus het Hof Den Haag. In de eerste plaats moeten de goederen bestemd zijn voor de teelt of productie van drugs in de uitoefening van een beroep of bedrijf. Vervolgens moet de verdachte weten of ernstige reden hebben om te vermoeden dat die goederen daarvoor bestemd zijn. In deze zaak handelde de groothandel in diverse soorten goederen en had dus diverse klanten. Omdat de goederen die de groothandel aanbood wel gebruikt konden worden voor grootschalige teelt van hennep of productie van drugs maar deze daar niet specifiek voor bestemd waren, werd de verdachte vrijgesproken.¹⁸ Deze uitspraak is van belang voor ondernemingen die legale producten verkopen die voor verboden of illegale praktijken kunnen worden gebruikt zonder dat zij daarvoor specifiek bestemd zijn. Dat geldt niet slechts voor tuin- of landbouwartikelen maar bijvoorbeeld ook voor een snelle Audi (R)S4.

7. Conclusie

Hoewel de bank in beginsel de bevoegdheid heeft om de relatie met de klant op te zeggen, kan zij dit niet zomaar doen. De bank moet hiervoor de op haar rustende zorgplicht in acht nemen. Deze zorgplicht brengt mee dat de bank de belangen van de klant in acht moet nemen in haar afweging om de relatie op te zeggen/ te beëindigen. Daarnaast moet de opzegging van de relatie naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet onaanvaardbaar zijn. De zorgplicht die op banken rust op grond van de Algemene Bankvoorwaarden legt gewicht in de schaal bij invulling van deze maatstaf. Om de (on)aanvaardbaarheid van een opzegging te bepalen zijn de specifieke omstandigheden van het geval van belang en vaak ook bepalend. Uit de verschillende specifieke uitspraken blijkt dat de rechter ook gewicht toe kent aan de vraag of een klant na de opzegging/ beëindiging van een relatie nog wel toegang heeft tot een girale betaalrekening. De toegang tot een girale betaalrekening wordt door de rechter gezien als een belangrijke voorwaarde om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer.

---

¹⁸ Gerechtshof Den Haag, 31 januari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:134

8. Wat kunt u als klant van de bank zelf doen?

Om te voorkomen dat de bank de relatie met de cliënt opzegt kan de cliënt ingaan op de verzoeken van de bank. De belangen van de bank moeten door de klant namelijk ook niet uit het oog worden verloren. De bank is namelijk aan vergaande wetgeving onderworpen in heeft verplichtingen richting overheid en toezichthouders. Daarbij heeft een bank een kenbaar belang bij het niet geassocieerd worden met strafbare feiten die haar klanten begaan. Kortom: daar dient u zich als klant van een bank bewust van te zijn.

Voorbeeld

Een voorbeeld uit onze praktijk. Een ondernemer drijft een onderneming. Een groot deel van zijn omzet ontvangt hij in contanten. Dit roept vragen op bij de bank en zij vragen de ondernemer om zijn beleid aan te passen. De ondernemer hoeft in een dergelijk geval het betalen in contanten niet te verbieden. Contant geld is namelijk een wettig betaalmiddel. Hij kan het betalen in contanten wel ontmoedigen door bijvoorbeeld korting aan te bieden bij girale betalingen. De ondernemer dient hier beleid voor te maken en daarover ook met diens klanten te communiceren. Zo kan de ondernemer aantonen dat hij zich heeft ingezet om betalingen in contanten te ontmoedigen en kan de bank de relatie niet zomaar opzeggen. Mocht de bank dat niet voldoende vinden, dan kan de ondernemer ook de bank inzage in de boekhouding en het overige van de onderneming aanbieden, al dan niet via de huisaccountant of een door de bank aan te wijzen accountant. Als er niets te verbergen is, dan is een proactieve en open houding een probaat middel om de bank gerust te stellen of om de bank, mocht deze niet inbinden, met succes in rechte aan te spreken op haar handelen. In het geval van dit voorbeeld leidde het daartoe dat de bank na ontvangst van de dagvaarding in kort geding inbond en de ondernemer verder met rust liet. Daar kwam dus geen rechter aan te pas. Hiervoor heeft u meestal een advocaat nodig. Wij zijn ook u graag van dienst.

Financieel Recht Advocaten

Mocht u naar aanleiding van dit paper nog vragen hebben over een opzegging/ beëindiging van een relatie door de bank, dan kunt u [hier](#) contact met ons opnemen. Onze advocaten hebben ruime ervaring met het procederen tegen banken met betrekking tot het opzeggen van de relatie door de bank.

Disclaimer:

In dit paper neemt het advocatenkantoor slechts algemene stellingen in en verstrekken wij slechts algemene informatie. Bijzondere omstandigheden in uw dossier kunnen met zich meebrengen dat in dit artikel genoemde jurisprudentie op uw zaak niet van toepassing is. Laat u steeds bijstaan door een professional indien u een geschil heeft met een financiële instelling. Die kan beoordelen of de informatie uit dit artikel van toepassing en/of nuttig is.